

offered in distance learning system «Kherson Virtual University» is considered as the main and most effective means of students' knowledge control. The practical realization of knowledge control of self-learning activity on the example of the distance course of «Practical English Course Upper Intermediate» is presented. The problems represented in the article need further study of creating comprehensive methodological system of knowledge control of students' self-activity of the language faculties of universities and its practical implementation in the process of learning to improve the quality of the learning process as a whole.

Keywords: distance learning, information and communication technologies, self-learning activity, distance learning system.

Рецензент: Кохановська О.В.

УДК 373.24

Грамастик Н. В.*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Сучасна ситуація, що склалася у відносинах між суспільством і навколишнім середовищем, висунула низку проблем, вирішення яких лежить у сфері екологічної освіти, яка набуває пріоритетного напрямку в діяльності освітніх установ різного типу.

Стандарти дошкільної освіти вимагають підвищення вимог до якості підготовки студентів, зокрема формування екологічної компетентності як складової професійної освіти майбутніх вихователів.

Екологічна компетентність вихователів дошкільних закладів є складним особистісним новоутворенням, і тому вимагає пошуку цілеспрямованих педагогічних впливів на її формування.

Ключові слова: екологічна освіта і виховання, екологічна компетентність, педагогічні умови, еколого-педагогічна діяльність.

У контексті стрімких процесів світової та європейської інтеграції освіта України покликана навчити громадян жити спільно, постійно дбаючи про відновлення і збереження ноосфери планети. Виконати це завдання можна за умов високого рівня екологічної відповідальності кожної людини, тому діяльність усіх ланок системи неперервної освіти має бути зорієнтована на пошук ефективних способів екологічної підготовки суб'єктів педагогічного процесу, що регламентована положеннями базового компоненту дошкільної освіти, концепції екологічної освіти України та низки законів України, зокрема «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту».

Відповідно до основних засад, окреслених у Державному стандарті дошкільної освіти України, дошкільний вік є найвідповідальнішим для формування в дитини першооснов екологічної культури та екологічної відповідальності.

Дошкільна освіта як перша самоцінна ланка має гнучко реагувати на соціальні запити, оснащувати дитину якісною та необхідною інформацією, допомагати реалізувати свій природний потенціал, формувати здатність протистояти руйнівним зовнішнім впливам, орієнтуватися на фундаментальні загальнолюдські й національні цінності [1].

Оскільки перші науково обґрунтовані уявлення про навколишній світ формуються саме в дошкільному закладі, то зміст, форми та методи екологічного виховання й освіти залежать від фахової компетентності освітян.

У зв'язку з цим відповідальну роль покладено на вихователя дошкільного закладу освіти, одним із завдань якого є формування в дітей системи екологічних знань

© Грамастик Н. В.

і цінностей. Тому важливою умовою формування екологічної культури дошкільнят є готовність майбутнього вихователя до здійснення цієї професійної діяльності.

З утіленням у життя ідей стійкого розвитку й усвідомленням цінності захисту довкілля однією з невід'ємних складових фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільного закладу освіти постає формування екологічної компетентності.

Слід відзначити, що екологічне виховання дошкільнят, як початкова і найбільш важлива ланка в системі неперервної екологічної освіти, останніми роками стало пріоритетним напрямком у діяльності багатьох дошкільних установ.

Виходячи з сучасних тенденцій, актуалізується проблема формування екологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі їх фахової підготовки.

Ключовою фігурою у формуванні екологічної компетенції майбутніх поколінь був, є і залишається педагог. З огляду на це, сучасна парадигма вищої освіти розглядає екологічну компетентність майбутнього фахівця як здатність трансформувати знання, уміння в площину професійної діяльності.

Перехід до компетентнісної освітньої парадигми вказує на необхідність фахової підготовки майбутніх вихователів за принципами професійно орієнтованого та усвідомленого засвоєння екологічних знань із залученням активних форм і методів навчання.

Мета статті полягає у визначенні умов формування такої важливої складової особистості майбутнього вихователя дошкільного закладу, як екологічна компетентність.

Аналіз наукових досліджень і публікацій з цієї проблеми дозволив установити, що їй приділяється значна увага. Сьогодні екологічна компетентність розглядається дослідниками як складова професійно-педагогічної компетентності фахівця.

Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців підсилює практичну орієнтованість освіти, її предметно-професійний аспект, підкреслює роль досвіду, умінь практично реалізовувати знання, розглядаючи їх не як суму засвоєної інформації, а як здатність людини розв'язувати життєві й професійні проблеми, діяти в різних проблемних ситуаціях [5, с. 111].

Питання компетентнісного підходу в процесі фахової підготовки стало предметом активного обговорення науковців у галузі психології та педагогіки (О. Ануфрієва, Н. Бібік, І. Зязюн, Л. Карпова, О. Козирева, Л. Крайнова, Н. Кузьміна та інші). Проблеми формування та розвитку екологічної компетентності майбутніх фахівців присвячено роботи таких дослідників, як Г. Бордовська, О. Колонькова, Л. Лук'янова, В. Маршицька, Н. Олійник, Н. Пустовіт, Л. Руденко, С. Старовойт, Н. Стрижак, Л. Титаренко, В. Шарко, С. Шмалей, що розглядають екологічну компетентність як інтегровану якість особистості. Технологію формування екологічної компетентності як складової професійної якості в студентів педагогічного університету схарактеризовано в працях Л. Білик, О. Гуренко, Д. Єрмакова, С. Жданової, О. Пруцакової.

Аналіз педагогічної літератури щодо сутності екологічної компетентності особистості розкриває досить широке поле трактувань цього терміна. Зазначимо, що єдиного підходу до визначення поняття екологічної компетентності немає. Більшість авторів погоджуються з думкою, що екологічна компетентність – це категорія екологічної діяльності, пов'язана з екологічною свідомістю, екологічним мисленням та екологічними цінностями.

Найбільш ґрунтовно це поняття розкрито в дослідженні Н. Стрижак, яка розуміє під екологічною компетентністю інтегральний особистісний розвиток, що забезпечує здатність виокремлювати, розуміти, оцінювати сучасні екологічні процеси, спрямовані на забезпечення екологічної рівноваги та раціонального природокористування.

Л. Титаренко розглядає екологічну компетентність студентів як «здатність застосовувати екологічні знання та досвід у професійних і життєвих ситуаціях,

керуючись пріоритетністю екологічних цінностей та непрагматичною мотивацією взаємодії з довкіллям на основі усвідомлення особистої причетності до екологічних проблем, відповідальності за екологічні наслідки власної професійної і побутової діяльності» [8].

Більшість дослідників розглядають екологічну компетентність вихователя дошкільного закладу в контексті виконання педагогом своїх професійних функцій.

Екологічна компетентність дає змогу сучасній особистості відповідально вирішувати життєві ситуації, підпорядковуючи задоволення своїх потреб принципу сталого розвитку.

Говорячи безпосередньо про вихователя як носія засад екологічної культури, слід відзначити, що, на думку науковців, готовність педагога до екологічного виховання дітей визначається рівнем його професійної компетентності, під чим розуміють: рівень сформованості в студентів екологічних знань, умінь, навичок, направлених на формування екологічної культури вихованців [4].

Структурно «екологічна компетентність» включає в себе знання і вміння, емоції і цінності, практичну діяльність і поведінку. Тому формування екологічної компетентності – це цілеспрямований тривалий процес підготовки особистості до виконання екологічних функцій, що включає оволодіння екологічними знаннями, вміннями, розвитком відповідної мотиваційної діяльності, які забезпечать здатність майбутнього фахівця науково обґрунтовувати, вибирати, застосовувати та створювати природобезпечну технологію [7].

Екологічна компетентність вихователя дошкільного закладу залежить від сформованості її складових. Аналіз наукових праць, присвячених дослідженню екологічної компетентності та її структурних елементів дає змогу стверджувати, що у структурі екологічної компетентності найчастіше науковці виокремлюють такі компоненти: когнітивний, професійно орієнтований та особистісно ціннісний, що забезпечують здатність виокремлювати, розуміти, оцінювати сучасні екологічні процеси, спрямовані на забезпечення екологічної рівноваги та раціонального природокористування.

Формування екологічної компетентності пов'язано з низкою умов. Усвідомлення важливості цього питання спонукало нас до визначення низки педагогічних умов формування екологічної компетентності майбутніх вихователів у процесі їх фахової підготовки.

Слід зазначити, що педагогічні умови – це сукупність методів і засобів, які впливають на компоненти педагогічного процесу та забезпечують його ефективне функціонування.

Виходячи з вищезазначеного, найбільш сприятливими, на нашу думку, педагогічними умовами для розвитку й формування екологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільного закладу освіти є вибір доцільних форм, методів, прийомів і засобів екологічного навчання й виховання; забезпечення міжпредметних зв'язків та інтеграція еколого-педагогічних знань і їх оцінювання; застосування інформаційних, інтерактивних і контекстних педагогічних технологій.

Формування екологічної компетентності в майбутніх вихователів зазвичай лежить у площині опанування ними природничо-наукових дисциплін. Тому метою екологічної парадигми в змісті професійно орієнтованих дисциплін має бути зміна ціннісних настанов особистості. А це у свою чергу потребує надання професійним знанням аксіологічної спрямованості. Забезпечуючи постійне поповнення екологічних знань, можна розв'язати суперечність між особистим і суспільно необхідним рівнями знань людини. У зв'язку з цим слід переорієнтувати навчальний процес на наближення навчальної діяльності до предметних і соціальних умов майбутньої професійної діяльності.

Щоб сформувати екологічну компетентність, студент має сам орієнтуватися в екологічних проблемах (глобальних, регіональних, місцевих), мати сформоване почуття екологічної відповідальності за стан природи, бажання та дієву готовність до її збереження. Саме цьому сприяє створення еколого-розвивального середовища, в якому відбувається професійне зростання майбутніх фахівців. Крім того таке середовище слід визначати як активний засіб впливу на формування компетенцій студентів.

Ефективність формування екологічної компетентності студентів значною мірою залежить від вибору доцільних форм і методів екологічної підготовки. Вдало визначені форми та методи впливу на свідомість у своїй сукупності можуть стати методологічним підґрунтям формування екологічної компетентності й екологічно безпечного життя людини в соціально-природному середовищі.

Важливою педагогічною умовою формування екологічної компетентності є залучення студентів до екопедагогічної діяльності в період навчання у вищому навчальному закладі та під час педагогічної практики як моделі реальної професійної діяльності у сфері екологічної освіти й виховання дошкільнят.

У процесі фахової підготовки студентів з метою формування екологічної компетентності доцільно використовувати активні (пошукові, дослідницькі та проектувальні) методи навчання, які сприяють актуалізації ціннісних орієнтацій, усвідомленню важливості екологічних проблем.

Професійна освіта вимагає радикальних змін у системі підготовки кадрів, орієнтованих на інновації в знаннях і технологіях.

На наше переконання, формування екологічної відповідальності студентів буде ефективнішим, якщо скористатися інтерактивними вправами. Адже створення атмосфери співпраці у процесі комунікативної взаємодії сприятиме не тільки засвоєнню знань, але й вихованню якостей особистості, в основу яких покладено гуманістичний світогляд.

Основою екологічної компетентності вихователів дошкільних закладів освіти є екологічна відповідальність, уміння та здібності застосувати наявні знання в конкретній ситуації. У зв'язку з цим особливе місце в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів займає робота проблемних гуртків як різновид індивідуальної науково-дослідної роботи студентів. Організація науково-дослідної роботи має на меті вирішення таких завдань, як активізація імітаційно-педагогічної діяльності студентів на заняттях, ефективний розвиток і використання наукового потенціалу кожного учасника навчального процесу.

Ефективними формами науково-дослідної роботи майбутніх вихователів є підготовка курсових, дипломних і магістерських проектів, виступи з доповідями на конференціях, семінарах, круглих столах.

Отже, самостійний науковий пошук є важливим аспектом у процесі формування екологічної компетентності, оскільки спрямований на знаходження вибіркової інформації. У свою чергу навчально-дослідна діяльність студентів сприяє розвитку самостійності мислення майбутніх спеціалістів, стимулює їх до творчого пошуку. Україй важливо, щоб набуті екологічні знання студентів перейшли в екологічні вміння.

До активних форм навчання належать тренінги, що сприяють формуванню інтелектуальної активності особистості, тобто студенти можуть не тільки самостійно оцінити свої можливості, а й раціонально змінювати їх відповідно до обставин. Тренінгові форми навчання здатні охопити весь потенціал людини (рівень її самостійності, здатності до прийняття рішень, взаємодії). Кінцевим результатом навчання з використанням тренінгів є спрямування на поглиблення й розширення екологічної компетентності всіх учасників навчально-виховного процесу.

Отже, екологічна компетентність вихователів дошкільних закладів освіти є інтегрованим результатом їхньої професійної підготовки, який формується завдяки

опануванню змісту предметів екологічного спрямування, набуттю досвіду використання екологічних знань й активній участі в природоохоронній діяльності.

Крім того ефективність процесу формування екологічної компетентності вихователів буде залежати від уміння викладача вищого навчального закладу творчо використати весь наявний арсенал форм і методів екологічного навчання та виховання майбутніх фахівців.

Таким чином, виявлені і розкриті педагогічні умови безпосередньо впливають на ефективність формування екологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних закладів освіти.

Перспективи подальших пошуків у зазначеному напрямку дослідження вбачаються в розробленні методики формування екологічної компетентності вихователів дошкільних закладів освіти в процесі їх фахової підготовки.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) [Електронний ресурс] // Спецвипуск журналу «Вихователь-методист дошкільного закладу». – 2012. – С. 4-30. – Режим доступу : http://lozdnz9.my1.ru/bazovij_komponent...osviti...nova.pdf. – Назва з екрану.
2. Жданова С. Формирование экологической компетентности специалиста дошкольного образовательного учреждения в процессе повышения квалификации : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Жданова Светлана Александровна. – Шуя., 2009. – 261 с.
3. Лук'янова Л. Б. Феномени екологічної компетентності / Л. Б. Лук'янова // Філософія педагогічної майстерності : зб. наук. праць / редкол.: Н. Г. Ничкало та ін. – К. ; Вінниця, 2008. – С. 136-145.
4. Марченко Л. І. Екологічна компетентність як показник якості екологічної освіти та складова життєвої компетентності / Л. І. Марченко // Проблеми освіти : наук. зб. – К. : Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2010. – № 64. – С. 92-95.
5. Спірін О. Компетентнісний підхід у проектуванні професійної підготовки вчителя інформатики / Олег Спірін // Вища освіта України. – 2008. – № 1. – С. 110-116.
6. Стрижак Н. І. Методичні особливості формування екологічної компетентності у студентів лісотехнічних коледжів [Електронний ресурс] / Наталія Іванівна Стрижак. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/24033/1...39-47.pdf>. – Назва з екрану.
7. Формування екологічної компетентності школярів : наук-метод. посіб. / [Н. А. Пустовіт, О. Л. Пруцакова, Л. Д. Руденко, О. О. Колонькова]. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 64 с.
8. Титаренко Л. М. Формування екологічної компетентності студентів біологічних спеціальностей університету : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 / Лариса Миколаївна Титаренко. – К., 2007. – 20 с.

Грамастик Н. В.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Современная ситуация, сложившаяся в отношениях между обществом и окружающей средой, выдвинула ряд проблем, решение которых лежит в сфере экологического образования, которая приобретает приоритетное направление в деятельности образовательных учреждений различного типа.

Появление новой концепции обучения и воспитания в области дошкольного образования выдвинула новые требования к качеству подготовки студентов, в том числе формирование экологической компетентности как составляющей профессионального образования.

Экологическая компетентность воспитателей дошкольных учреждений является сложным личностным новообразованием, поэтому требует поиска целенаправленных педагогических воздействий на ее формирование.

Ключевые слова: экологическое образование и воспитание, экологическая компетентность, педагогические условия, эколого-педагогическая деятельность.

Gramatik N.V.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF EDUCATORS' ENVIRONMENTAL COMPETENCE FORMATION
IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

It is underlined that environmental education should become a means of forming a responsible attitude to the environment. The author of the article highlights that preschool environmental education is designed to set the foundation of ecological culture. Thus, the main role in fulfillment of preschool educators' ecological education contains the formation of bases of ecological culture, holistic worldview as they are components of children's intellectual sphere. It is noted that the need for formation of educators' ecological competence of preschool educational institutions is one of the current challenges. Environmental competence of preschool educators is a complex personal development, which requires a conscious pedagogical influence on its formation.

The mechanism of ecological competence formation is a quite complicated and lengthy process which involves increased attention to finding the most effective forms and methods of teaching and determination of pedagogical conditions of students' ecological education.

The implementation of educational conditions in the training of future teachers, as a component of the educational process is an important step towards the formation of environmentally competent person.

The most favorable, in our view, teaching conditions for the development and formation of ecological competence of future preschool teachers are: selection of appropriate forms, methods, techniques and tools of environmental training and education; providing interdisciplinary and integrating environmental and pedagogical knowledge and their assessment; use of information, context and interactive teaching technologies.

Keywords: ecological education, ecological competence, pedagogical conditions, environmental and educational activities.

УДК 378.147:81'246.2

Дакаленко О. В., Коваленко Н. Л.*

**АКТУАЛІЗАЦІЯ БІЛІНГВАЛЬНОГО (АНГЛО-НІМЕЦЬКОГО)
АНАЛІТИЧНОГО ЧИТАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНИХ ТЕКСТІВ
СТУДЕНТАМИ-СПОРТСМЕНАМИ**

У статті розглядається розроблення методики навчання читання іноземними мовами (англійською та німецькою) вузькоспеціалізованих спортивних текстів як одного з суттєвих стимулів до оволодіння майбутнім фахом на міжнародному рівні. Автори стверджують, що паралельне читання є основною ланкою розуміння лексичних і граматичних структур англійської та німецької мов, які мають бути повною мірою віддзеркалені в уяві студента як передумова можливості подвійного та окремого сприйняття «германського контексту» цих мов в академічному процесі вищої спортивної спрямованості в умовах психолого-педагогічної адаптації студентів-спортсменів до навчального процесу.

Ключові слова: методика, навчання, читання, текст-тема, аналітика, актуалізація, адаптація, германський контекст.

Сьогодні в Україні на першу сходинку в підготовці майбутніх фахівців ставиться питання про інтенсифікацію та актуалізацію вивчення іноземних мов, головним чином близького зарубіжжя. І, на нашу думку, такими мовами є германські – англійська та німецька.

З точки зору паралельно залученого виду вивчення мов, актуальним є підхід до вузькоспеціалізованої сфери, у нашому випадку – обох мов, тобто не лише запам'ятовування окремих слів і виразів, а й поточний аналіз текстів спортивного напрямку з логічного й емоційно-сміслового боку. Тобто зараз акцентується

© Дакаленко О. В., Коваленко Н. Л.